

Slavenski dom

Ste. 193

U Ljubljani, v petek, 21. avgusta 1936

Leto 1.

Posledice nepremišljenih dejanj rdečih španskih mornarjev:

Vse nemško vojno brodovje pluje v Španijo

Strah pred izbruhom oboroženega evropskega spora v inozemstvu

Gibraltar, 21. avgusta. o. Zaradi dejstva, da je španska vladna križarka »Libertad« v družbi torpednega rušilca streljala na odprtem morju na nemško trgovsko ladjo »Kamerun«, ki je hotela iti v Cadix reševati tuje državljane, ter zaradi protizakonite preiskave, ki jo je poveljstvo španske ladje izvedlo na nemškem parniku, so nastopile posledice, ki utegnejo razplameniti španski domači spor v pravo mednarodno, evropsko vojno po svetovni vojni. Ravnanje španskih ladij je vzbudilo v Nemčiji silovito ogorčenje, ki je dobilo izraza v takojšnjih pomembnih in usodnih ukrepih, ki smo jih od hitlerjevske vlade že vajeni.

Hitler je sprejel vrhovnega poveljnika nemškega brodovja admirala Roederja ter se z njim dolgo časa razgovarjal. Nato so po Hitlerjevem osebnem sklepu vse pomembnejše enice nemškega brodovja, ki so razen tistih ladij, katere so odplule v Španijo, zbrane v Kielu, dobile nalogo, da takoj odplujejo v španske vode.

Eskaadra, ki se nahaja na poti proti Španiji, pluje pod poveljstvom admirala Bohma in obsega bojno ladjo »Admiral Graf Spee«, križarki »Leipzig« in »Niurnberg« ter torpedne rušilce »Greif«, »Falke«, »Jaguar«, »Wolf«, vsega torej 7 enot.

Brodovje je dobilo nalogo, da takoj strelja na vsako ladjo, ki bi si predznela storiti najmanjše nasilje nad kako nemško ladjo.

Nemški odpravnik poslov v Madridu je vložil najostrejši protest proti kršenju mednarodnih predpisov, kakršno si dovoljujejo vladne ladje.

Eden posreduje

London, 21. avgusta. o. Incident z nemškim parnikom je v Londonu izzval silno neugoden vtis ter je jasno, da je ta stvar docela zavrta, če ne onemogočila sleherni sporazum med evropskimi državami, da bi se ne vmešavale v španske boje. Zunanji minister Eden je takoj pozval k sebi španskega poslanika v Londonu, ter mu nujno nasvetoval, naj da španska vlada zaradi tega dogodka Nemčiji takojšnje zadoščenje ter ugodi vsem njenim zahtevam, če se boče izogniti posledicam in če hoče preprečiti, da bi se mednarodni položaj občutno po nepotrebnem ne poslabšal.

Ultimat nemškega poveljnika

Berlin, 21. avgusta. AA. (DNB.) Poveljnik nemških pomorskih sil v španskih vodah je poslal poveljniku španske vladne mornarice brzojavko, v kateri pravi:

Medtem, ko še razpravljamo o protipravnem nastopu, ki ga je zagrešila pred Seviljo ladja »Almirante Valdes«, je križarka »Libertad« začela v izvenšpanskih teritorialnih vodah obstreljevati nemško ladjo »Kamerun« in jo prisilila, da se je vrnila in da so nanjo pršli vojniki in jo preiskali.

Tako ravnanje z nemško ladjo pomeni zločin po predpisih o svobodi plobe na odprtem morju. Ker nisem voljan še dalje trpeti podobna nasilja, sem ukazal svojim ladjam, naj na vsako novo nasilje odgovore s silo.

Kaj je križarka »Libertad«

Berlin, 20. avgusta. AA. »Völkischer Beobachter« piše v slučaju z nemškim parnikom »Kamerun« in pravi, da je piratski napad na ta nemški parnik pokazal, v kakšni meri se je že razvil boljševiski kaos pod oblastjo španskih marksistov. List povdarja, da je križarka »Libertad«, ki se je vmešala v ta slučaj znana, kako je njena posadka na zverinski način pobila svoje častnike. Potem takem je ta križarka prva in najbolj vestno izpolnila navodila, ki so bila dana iz Moskve.

Berlin, 21. avgusta. Glede na afero, ki se je pripetila nemškemu parniku »Kamerun«, katerega je španska vojna ladja ustavila več ko 3 milje od španskega obrežja in ga preiskala, smo izvedeli, da ni parnik vozil prav nič vojnega materiala in da so bile vse ladijske listine v popolnem redu.

Nemško uradno obvestilo

Berlin, 21. avgusta. Izšel je tale komunikate: Takoj, ko je prišlo poročilo o incidentu z nemškim parnikom »Kamerunom«, je nemška vlada brzojavno naročila svojemu odpravniku poslov v Madridu, da takoj kar najenergičneje protestira zoper ravnanje španske vojne ladje, ki nasprotuje mednarodnemu pravu. Nemška vlada je naročila svojemu zastopniku v Madridu, da povdari, da nemška vlada smatra špansko vladno odgovornost za vse posledice, ki utegnejo nastati, če bi se podobni dogodki ponovili. Dalje je nemški zastopnik sporočil španski vladi, da so vojne ladje dobile nalogo, da zaščitijo z vsemi sredstvi nemške ladje pred takimi napadi, nasprotujočimi mednarodnemu pravu, če bi se pripetili zunaj španskih teritorialnih vod.

Italija ima pod orožjem 1,200.000 vojakov

Rim, 21. avgusta. AA. Reakcija v Nemčiji zaradi preiskave na nemškem parniku »Kamerun« je imela odmev tudi v Italiji. Današnji listi prinašajo o tem več člankov. Tako poudarja posebno »Tevere«, da se je incident z nemškim parnikom pripetil

Bayonne, 21. avgusta. AA. Po poročilu iz krogoj prištevajo španske vlade ni zahtevalo obstreljevanje trdnjave Pasajeja s strani križarke »España« nobene človeške žrtve.

Madrid, 21. avgusta. AA. (Havas.) Uradni list objavlja sklep o zaplombi lastnine vseh kongregacij, ki se jim dokaže, da so bile v stikih z uporniki.

zunaj španskih teritorialnih vod. »Giornale d'Italia« pa pravi, da je španska vojna ladja očitno kršila mednarodno pravo, kar so nemški politični krogi ostro obsodili.

Kljub temu, da italijanska vlada zanika vesti, da bi bilo njeno letalstvo v bojni pripravljenosti, je vendar res, da je ostala v veljavi mobilizacija fa-

Vladna pretiravanja:

Današnji dan, začetek konca za upornike

Madrid, 21. avgusta. o. Nočni komunikate vladnega vojnega ministrstva poročajo, da so rdeče čete zmagale nekje v Estremaduri in so si s tem odprle pot proti Badajozu, katerega nameravajo zavzeti in se maščevati nad nacionalističnimi četami zaradi eksekucij levičarjev. Po seji vlade je vojni minister izjavil, da se položaj tudi v Madridu boljša, ker sovažnik ne more čez postojanke v Guadarami.

Današnji dan pomeni začetek konca za upornike, je izjavil vojni minister, »okraj Naval Peral je docela izčiščen od upornikov.«

Po vladnih poročilih se je nacionalistična bojna ladja »Almirante Cervera« na poti izpred San Sebastiana proti Ferrolu potopila. Nacionalistične vesti te trditve zanikajo.

Po poročilih z bojišča Alto Leon so se vse-

Samozavest generala Mola

Nacionalisti ne potrebujejo več ojačenj

Gibraltar, 21. avgusta. AA. Tukajšnji Reuterjev dopisnik poroča iz zaupnega vira, da je general Mola brzojavno sporočil generalu Quipeu de Llanu, da naj mu ne pošilja več ojačenj iz Sevilje, ker sečaj razpolaga z zadostnim številom čet, in bo lahko v roku 8 dni obvladal Madrid.

Reuter trdi, da so nacionalistične čete snoči zavzele Albuquerque in pa Olivento.

Lisabona, 21. avgusta. Današnji »Diario« trdi, da so nacionalistične čete včeraj pobile vladni oddelek polkovnika Mandage pri Navalperelu.

Nasilja nad samostani

Madrid, 21. avgusta. AA. (DNB.) V zvezi s poročilom, da je španska vlada sklenila razpustiti vse verske kongregacije, ki so imele stike z uporniki in zapleniti njihovo lastnino, navajajo, da so dejansko že tri tedne v vseh krajih, ki so pod oblastjo vladnih pristašev, vladne čete zasedle vse samostane.

Irski prostovoljci za Španijo

Dublin, 21. avgusta. AA. Havas poroča: Voditelj zelenih erajc general O'Duffy je izjavil med drugim, da bi prav rad prevzel poveljstvo nad prostovoljsko brigado, ki se bo sestavila v Irski in ki se bo borila na strani španskih nacionalistov. O'Duffy je rekel, da bi bila takšna akcija zelo ugodno sprejeta v vsem krščanskem svetu. O'Duffy je rekel, da so mu voditelji španskih nacionalistov izjavili, da jim je posebno potreben bolniški material.

Tako se pospešuje industrijo - v Bosni

Nove železarnice v Zenici - oproščene vseh dajatev

Belgrad, 21. avg. AA. Ministrski svet je na predlog finančnega ministra in na podlagi čl. 98 finančnega zakona za l. 1936-37 izdal uredbno o oprostitvi plačevanja javnih dajatev za železno industrijo v Zenici. Uredba se glasi:

Čl. 1. Železna industrija, d. d. v Zenici, se oprostí carin in drugih carinskih dajatev, skupne davka na poslovni promet, luksuznega davka, državnih in samoupravnih dajatev na vse vrste strojev in njihove rezervne dele, na ves material in orodje, uvoženo iz tujine za zgradbo novih tovarniških naprav in tudi tedaj, kadar jih pošlje v tujino nazaj ter uvozi namesto njih drug material.

Čl. 2. Material, ki se uvozi po prejšnjem členu, se ima, v kolikor se ne bo porabil pri gradnji tovarniških naprav, v določenem roku poslati v tujino. Drugače bo družba morala plačati dajatve za neizvoženo količino na prvi poziv carinarne.

Gradnja delavskega zavetišča zagotovljena

Belgrad, 21. avgusta. m. Centralni odbor je odobril posojilo 1,700.000 din, za katerega je zaprosila ljubljanska mestna občina za graditev novega ženskega azila v Ljubljani.

Bolgarska mladina gre v Italijo

Sofija, 21. avgusta. V Italijo je odpotovalo mnogo učencev italijanskih šol na Bolgarskem. V Italiji bodo gostje italijanskih počitniških zvez.

šistične vojske in milice, tako da ima Italija sedaj stalno pod orožjem 1,200.000 vojakov. Vojno ministrstvo je tudi poklicalo na vaje vse pilote in radiotelegrafiste iz rezerve. Navidezno se vse to vrši zaradi bližnjih velikih manevrov v Južnih Apeninih. V resnici pa drži, da je Italija pripravljena, da takoj poseže v špansko vojno, če bi se pokazala potreba.

povsod vršile manjše bitke, v katerih so zmagale vladne čete. Na tem bojišču so zgrajene prave trdnjave. Oddelkom poveljuje poročnik Herrandes. Na aragonskem bojišču je Huesca docela obkoljena z vladnimi četami. Po teh poročilih se je snoči oddelek rdeče vojske izkrcal na Malorci. Vladne vesti pa ne povedo, da so to bile katalonske čete, ker hočejo Katalonci v sedanjih zmedbi boje izkoristiti predvsem zase in doseči svojo državno samostojnost, pri kateri hočejo imeti tudi Balearsko otočje.

Argentinska vlada zanika vesti, po katerih naj bi bila priznala nacionalistično vlado generala Cabaela v Burgosu.

V Madridu so, kakor je znano, med drugimi rdeči miličniki ustrelili tudi bivšega svetovnega mojstra v boksu Baska Paolina.

Jezuiti dobili svoje nazaj

Pampeluna, 21. avgusta. AA. Havas poroča: Pokrajinsko namestništvo je sklenilo vrniti jezuitom vse imetje, ki ga je zaplenila madridska vlada. Istočasno je bilo objavljeno, da se dopušta jezuitom njihovo prejšnje delo v vsej Navari.

Palma, 21. avgusta. o. Radijska postaja v Palmi poroča ponoči, da je barcelonska vlada poslala tri ladje z rdečim vojaštvom, da bi zavzelo otok. Rdeče čete so se skušale izkrcati, toda nacionalisti so jih s pomočjo prebivalstva v silovitem boju zavrnili. V tem boju je padlo nad tisoč vladnih vojakov, to je več, kakor tridesetne čet, ki so bile poslane na Balearc. Ladje so z vso naglico odplule nazaj v Barcelono.

»Almirante Cervera« gre nad Malago

Burgos, 21. avgusta, o. Ni res, da bi se bila nacionalistična bojna ladja »Almirante Cervera« potopila, ker je dobila samo majhno poškodbo, katero so v Ferolu popravili. Križarka je zdaj na poti proti Gibraltarju in pluje proti Malagi, da jo začne obstreljevati z morja.

Nacionalisti so včeraj sestrelili štiri vladne avijone. San Sebastian in Irún sta čisto obkoljena. Po padcu San Sebastiana bo vse nacionalistično brodovje odplulo nad Malago. Včeraj so se vršile le majhni boji, tako da je bilo vojskovanje podobno premirju. Nacionalisti so zavzeli včeraj edino mesti Eibar.

Najnovejše iz Španije

Madrid, 21. avgusta. AA. Reuter poroča: Uradno poročilo trdi, da je sedaj zaradi zmage vladnih čet odprta vladnim četam pot na Badajoz. Položaj Madrida se je na ta način znatno zboljšal. Trdi se, da je uporniška križarka »Almirante Cervera« tako težko poškodovana, da obstoji nevarnost, da se potopi. Včeraj je prispela kolona vladnih čet, ki se imenujeo Fantom, iz Valencije in zasedla mesto Alilo na planotah Gvadalupe, 100 km jugozahodno od Madrida. Na ta način se je ta kolona približala za 100 km Badajozu. V Madridu se nadaljujejo preiskave po hišah.

Lisabona, 21. avgusta. AA. (DNB.) General de Llano je izjavil snoči po radiu v Sevilji, da so uporniške čete zavzele Guadacanal. Predno so se umaknili, so komunisti sežgali v eni hiši 43 oseb. General je izjavil, da bodo uporniki maščevali te žrtve nad družinami marksističnih mornarjev v San Fernandu. General je nato izjavil, da se od 48 španskih pokrajin sedaj nahaja že 31 v rokah upornikov. General je izjavil, da so neresnične vladne vesti, češ, da bodo vladne čete kmalu zavzele Cordovo. Radio v Coruni poroča, da so komunisti v bližini Corune poskušali izkrcati na kopno miličnike. Ta poskus pa je bil onemogočen in je po hudi borbi bilo na obeh straneh okoli 200 mrtvih in ranjenih.

Lisabona, 21. avgusta. AA. (DNB.) Radio postaja v Sevilji potrjuje vest, da so vladna letala bombardirala Cordobo. Postaja nato objavlja, da so uporniki včeraj zasedli mesto Debuloho med Granado in Anteguerdo.

Mexico, 21. avgusta. AA. Havas izve, da se pripravljajo velike pošiljke orožja iz Mehike v Španijo. Španski veleposlanik, vojni minister in zunanji minister so izjavili, da jim o tem ni nič znano. Vendar pa se izve, da sta že bila poslana dva vagona strojníc v Vera Cruz. Baje hoče Mehika na ta način plačati Španiji dolg za vojne ladje, ki so bile zgrajene v Španiji.

„Neutralna“ Francija

Pariz, 20. avgusta. AA. (Stefani.) Iz Bayonna poročajo, da so tja prispeli trije vagoni vojnega materiala, ki pojdejo po vsej priliki v Španijo. Francoski desničarski listi pravijo, da je Toulouse ostal središče za oskrbo Katalonije in da je mesto polno komunističnih prvakov, ki nabirajo prostovoljce.

Mnogi opozicijski poslanci so opozorili zunanje ministra Delbosa na krivico, ki jo trpe bivši španski diplomatski in konzularni zastopniki na Francoskem, ki so jih kakor znano pred kratkim izgnali iz Francije. Poslanci trde, da ta postopek nasprotuje nevtralnemu stališču francoske vlade nasproti dogodkom na Španskem.

Medtem se je pa izvedelo, da je španskega konzula in vicekonzula v Bayonni, ki so ju izgnali iz Francije, imenovala nacionalistična vlada v Burgosu za visoka funkcionarja pri predsedstvu vlade v Burgosu.

Dr. Beneš govori o miru - na manevrih

Praga, 21. avgusta. AA. (ČTK.) Predsednik republike dr. Beneš je v spremstvu predsednika vlade odpotoval v vzhodno Češko na manevre. Odgovarjajoč na pozdravne govore je dr. Beneš poudaril, da je v zadnjih letih organizacija češko-slovaške obrambe znatno napredovala. K temu je dodal: Mi bomo nadaljevali naše delo na tej liniji in to soglasno z vsem javnim mnenjem, ki nas je že podprlo pri razpisu posojila za narodno obrambo. Nato je dr. Beneš podčrtal svoje prepričanje, da si bo Evropa rešila mir, ker bi listi, ki bi izzvali vojno, imel največje izgube. Z vsemi silami je treba delati za ohranitev miru in vsakdo lahko v tej smeri mnogo stori. Treba je samo ohraniti hladnokrvnost, zaupati vase in se ne zmeniti za nič drugega kot za svoje delo.

Letalska garda angleškega kralja

London, 21. avgusta. AA. (Stefani.) Ustanovljen je bil novi korpus kraljevske letalske garde. Ta garda ima za nalogo spremljati kralja pri njegovih poletih.

Italijanski manevri

Rim, 21. avgusta. V kratkem bodo jesenske vaje italijanske vojske. Sodelovalo bo do sto tisoč vojakov, in sicer štiri pehotne divizije, ena hitra divizija in ena motorizirana brigada. Nastopili bodo tudi drugi manjši posebni oddelki. Poveljstvo nad modro stranko je prevzel italijanski prestolonaslednik.

Reforma Zveze narodov

Kopenhagen, 21. avgusta. AA. (Havas.) Na včerajšnjem sestanku so zunanji ministri Danske, Švedske, Norveške in Finske ugotovili svojo popolno soglasnost v vprašanju reforme pakta Zveze narodov. Ministri so se tudi sporazumeli v vprašanju stališča, ki ga naj zavzamejo do pomorskega sporazuma, ki ga predlaga Anglija. Sklenili so tudi ugodno odgovoriti na francoski predlog glede nevtralnosti v španski državljanski vojni.

Drobne

Budimpešta, 21. avgusta. AA. Kraljevski namestnik Horty je odpotoval v severno Tirolsko na lov, kjer bo gost avstrijske vlade. To je prvo polovanje Hortyja v inozemstvo po l. 1920, ko je bil izvoljen za namestnika.

Lugano, 21. avgusta. AA. (DNB.) Včeraj se je začela osma alpška mednarodna tekma avtomobilov. Startalo je 73 voz. Vreme je slabo in je deževalo. Ze na prvi progi iz Luzerna do Lugana sta dva tekmovalca odstopila.

Pariz, 21. avgusta. AA. Zunanji minister Delbos je sprejel danes romunskega in češkoslovaškega poslanika.

Strahovita nesreča na progi

Pod kolesi vlaka razmrvarjeno truplo in vprega

Ljubljana, 21. avgusta. Danes ob 5.45 se je pripetila zopet železniška nesreča, ki je zahtevala zopet človeško žrtv. Do nesreče je prišlo pri železniškem prelazu blizu vasi Selo, to je nekako 1 km pred postajo Straža-Topllice. Zrtev nesreče je postal Šiška Jože, 40 letni kmet iz vasi Sela. Šiška se je na vozu, pred katerim sta bila vprežena en konj in vol, vozil na polje. Njegova hiša je oddaljena od prelaza, kjer se je pripetila nesreča, le dobrih 150 metrov. Ko je Šiška privozil do železniške proge, ki je ob prelazu zelo nepregledna, ker leži niže, kakor teren okrog prelaza, je v istem trenutku pripeljal poseben vlak iz Novega mesta. Dasi je vlak dal predpisani znak, ga je voznik najbrž preisljal. Nesreča je hotela, da je bil Šiška s svojim vozom in vprego ravno na železniški progi, ko je prihrumel vlak. Lokomotiva se je zaletela v prvi del voza med vprego in vcz. Vse skupaj je vlekla pred seboj.

Kakih 15 m od prelaza naprej je obležal ob progi Šiška mrvic in popolnoma razmesarjen. Poleg njega so ležali tudi deli voza. Za nadaljnjih 35 m je ležal ubit vol. Ni bil sicer razmrvarjen, vendar pa ubit in je radi tega verjetno, da ga je udarila lokomotiva v glavo. Še kakih 30 m naprej pa je ob progi obležal ves razmrvarjen konj. Posamezni deli konja so ležali razmetani na daljavi kakih 10 metrov. Strojevodja je nesrečo opazil, vendar pa tako, da je bilo nemogoče nesrečo samo preprečiti. Vlak je ustavil, vendar pa šele kakih 100 m od mesta nesreče. Takoj so prihтели na kraj nesreče poleg ljudi tudi funkcionarji železniške postaje, prišla je tudi uradna komisija. Ljudje zatrjujejo, da so slišali, kako je strojvodja dajal pred prelazom predpisane znake, ki jih je pa, kakor rečeno, voznik Šiška najbrž preisljal, kar je postalo zanj usodno. Šiška je bil splošno znan in priljubljen kmetovalec. Zapušča družino, s katero sočustvuje vsa okolica.

Tekstilni delavci se bore za kolektivno pogodbo:

V Kranju stavka 2800 delavcev

Kranj, 20. avgusta. Sinoči se je vršilo v dvorani in na dvorišču hotela »Stara pošta« veliko delavsko zborovanje tekstilnih delavcev za vložitev kolektivne pogodbe v vsa kranjska tekstilna podjetja. Takšnega zborovanja delavcev, kot je bilo sinoči, še ni videl Kranj; saj jih je od 3800 tekstilnih delavcev prišlo na zborovanje preko 2000. Zborovanje je vodil delavec Sominc, ki je predsednik odbora za vložitev kolektivne pogodbe za tekstilna podjetja v Kranju. Zborovanja sta se udeležila tudi okr. podnačelnik g. Lojk in narodni poslanec g. dr. Semrov. Na zborovanju so govorili vsi trije strokovni tajniki vseh treh v Kranju zastopanih delavskih strokovnih organizacij.

G. Jakomin (SDSZ) je obrazložil, kako je prišlo do tega, da so se združile vse tri organizacije, da skupno vložijo kolektivno pogodbo v vseh tekstilnih podjetjih dravske banovine. To pogodbo mora podpisati 57 podjetij, ki zaposluje 14.000 delavcev. Vse delavske organizacije, iz vseh vseh krajev, so pomagale k sestavi enotne kolektivne pogodbe. Pošiljale so podatke o mezdah, katere je zbral centralni tarifni odbor, na podlagi teh podatkov pa sestavil kolektivno pogodbo. Obenem pa je bilo statistično dokazano, da danes zaživi v vsej dravski banovini nad 70 odst. delavcev na dan pod 22 dinarjev.

Ta kolektivna pogodba je bila poslana preko Delavske zbornice vsem podjetnikom 10. julija. Prva razprava se je vršila na bankski upravi 14. avgusta, ki pa ni prinesla nikakega uspeha. Tedaj so zaprosili podjetniki za drugo razpravo in končno so sporazumno določili 28. avgust, da se bodo podjetniki izrazili, ali podpišejo pogodbo ali ne. Do tedaj pa je pozival govornik delavce, naj ostanejo slozni, disciplinirani in borbeni. Kot drugi je govoril tajnik Lombardo (JSZ). On je poudaril, da delavstvo zahteva samo red in pravico. Mera potrpljenja je polna. Danes zahteva delavstvo, da se sklene s podjetji kolektivna pogodba, ki naj bi pomenila v tekstilni industriji nov zakon.

Mi ne želimo borbe, zahtevamo pa človeka vredno življenje. Za posledice, če bi morebiti prišlo do ostre borbe, pa ne odgovarjajo delavstvo, odgovarjati bodo oni, ki so delavstvo v to pogladi. Kajti plaž 14.000 lačnih delavcev ne bo lahko zastavili. Zato želimo mir. Danes je delavstvo odvrlo medsebojno mržnjo in stopilo v enotno fronto, da si izbojuje skorjico kruha, ki mu po vseh pravicah pripada.

Strokovni tajnik Bučar (NSZ) je poudaril, da mora delavstvo do konca izbojevati boj, ki ga je začelo. Zato pa mora biti enotno in organizirano. Zato naj se organizirajo še oni, ki do sedaj še niso. Vsi delavci pa naj neomajno stojijo ob strani svojih vodij in naj jih podpirajo v tem boju, ki se pričinja. Za njim je spregovoril narodni poslanec dr. Semrov, ki je poudaril, da mu imponira tako resna borba delavstva, ki pa je daleč od politike, kar je edino prav. Vaša borba je borba za kruh in pravico in želim, da bi imeli popoln uspeh, ker bo to v korist ne samo delavstvu, ampak celokupnemu gospodarstvu naše banovine.

Na kratko je pozdravil delavce zastopnik Delavske zbornice g. Gošmajer in jim povedal, da pred tem, pred čemer stoji danes tekstilno delavstvo dravske banovine, je stalo tudi angleško, češko in drugo delavstvo pred desetletji, da pa bodo tudi naši delavci uspeli, je potrebna velika disciplina in enotnost. Vsi govorniki so želi za svoja izvajanja mnogo priznanja.

Na koncu zborovanja so delavci enoglasno zahtevali, da se pošlje sledeča resolucija oblastvu in vsem tekstilnim podjetnikom:

Tekstilni delavci, zbrani na zborovanju 19. avgusta v Kranju, zahtevajo:

1. da se pogajanja takoj prično;
2. da plače in akordne postavke ostanejo neizpremenjene, dokler ne pride do sklenitve kolektivne pogodbe;
3. da se ukine vse čezurno delo.

Nato je predsednik zaključil zborovanje, naskar so se delavci v najlepšem redu in miru razšli. Vsem pa je stalo vso noč pred očmi le eno vprašanje: »Kaj bo?«

Stavka

Kranj, 20. avgusta.

Danes dopoldne so v vsa kranjska tekstilna podjetja poslali resolucijo, ki so jo sestavili sinoči na delavskem zborovanju na »Stari pošti«.

Vse dopoldne so se vršila pogajanja glede omenjene resolucije po vseh tovarnah. Ker nekateri podjetniki sploh neotejo slišati o njej, je danes ob 2. popoldne izbruhnil štrajk v tovarnah »Jugobruna«, »Jugočeška« in »Intex«, kaj bo v ostalih tovarnah se še ne ve.

Do sedaj štrajka 2500 delavcev, ki so zastrazili tovarne in ne puste nikogar iz njih.

To je prvi štrajk tekstilnega delavstva v Kranju, kljub temu, da so nekateri tovarne stare že okoli petnajst let. Kranjčani in okoljani z zanimanjem in simpatijo sledijo poteku borbe.

Ko so ob dveh tovarniške sirene naznanile štrajk, je seveda nastalo po Kranju veliko razburjenje, ker so bili vsi prepričani, da nekje gori, ker to ni običajen znak za tulenje sirene. No, končno so se le našli nekateri, ki so povedali tem preplašenim, da je to le znak za nastop štrajka.

Tovarna »Tekstilindus« na Gaštelju, last gosp. Hella, je pristala ob 5. popoldne na pogodbo in baje je g. Heller dal sam celo 5 par na uro več, kot je zahtevala kolektivna pogodba. Delavci v miru in z veseljem delajo. Teh delavcev je okoli 400. Tovarna »Sire« ni hotela ostaviti dela. Ko so delavci iz ostalih tovarnih izvedeli za to, jih je okoli 100 odšlo pred tovarno in zahtevalo, da ustavijo delo. Tovarna in delavci so pomen štrajka razumeli in takoj ustavili delo. In tako se je število štrajkujočih povečalo zopet za približno 300.

Vseh štrajkujočih je sedaj nad 2800.

V vseh tovarnah so zaprti za delavci skupaj vsi mojstri in ravnatelji podjetij. Delavstvo je dobre volje in lepo v miru posepa po parkih okoli tovarnih.

Radio v službi policije

Zemun, 21. avgusta.

Ze svojčas je zemunski rojak Pavel Špiner, učitelj v policijski šoli v Zemunu in student tehnike, uredil v Zemunu in v centralni policijski šoli specialne in svojevrstne sprejemne in oddajne radio postaje za policijsko službo. Sedaj je bila pred nekoliko dnevi montirana zadnja taka radio postaja in je s tem prva etapa teh del končana. Vsa naša glavna mesta, v prvi vrsti pa ona, kjer so sedeži banovin, imajo take policijske radio postaje za sprejemanje in oddajanje. To so poleg Zemunsa še Zagreb, Split, Sarajevo, Ljubljana, Novi Sad, Cetinje, Banjaluka, Niš, Belgrad in Skoplje. Razen tega so take radio postaje nameščene tudi na nekaterih mestih ob naši meji. Celotna policijska radiofonija se bo v dogladnem času še izpopolnila in kompletirala. Vse te radio postaje delajo na kratkih valovih in z Morzejevim znaki. Telegrafisti na teh radio postajah so stražniki, ki so dovršili poseben radio-telegrafski tečaj v Zemunu. Policijska radiotelegrafija je pri nas na ta način organizirana po vzorcu policije v ostalih državah. Sedaj se bo v Zemunu zgradila še večja radio postaja z jakostjo en do dva kilovata in bo služila izključno mednarodnemu policijskemu prometu. Končno se bo zgradila še ena posebna gibljiva radio postaja, ki bo montirana na avtomobilu. Tedaj bo dovršena tudi druga etapa teh del. Te dni služijo vse naše domače policijske radio postaje angleški policiji. V zvezi z bivanjem angleškega kralja v Jugoslaviji sodelujejo z našo policijo tudi izurjeni angleški redarji, ki so pa navajeni seveda samo na najhitrejšo in na najmodernejšo policijsko službo. Pri tem so jim policijske radio postaje naravnost nepogrešljivo sredstvo.

Gasilski rog skozi Šiško

Ljubljana, 21. avgusta.

Danes navse zgodaj zjutraj je zbudil Ljubljance gasilski rog. Gasilci so drveli skozi Šiško v Koseze. Tam je začelo zgodaj zjutraj, kmalu po treh uri goreti popolnoma novo zgrajeno poslopje mizarskega mojstra Antona Hafnerja. Ta si je pred nedavnim zgradil hišo, v kateri si je uredil stanovanjske prostore, spodaj pa je bila delavnica, ki je bila še popolnoma prazna. Hotel jo je ravno opremiti s potrebnim orodjem. Na doslej še nepojasnjen način je nastal v tej delavnici proti jutru požar. Ko so prispeli ljubljanski prostovoljni in poklicni gasilci na kraj požara, jim sploh ni bilo treba stopiti v akcijo, ker so bili tam že gasilci iz Zgornje Šiške ter se jim je posrečilo požar docela omejiti. Tudi gasilska četa iz Dravljica, ki je bila istokotno kmalu po izbruhu požara na kraju nesreče, ni stopila v akcijo. Gasilske čete so — razen čete iz Zgornje Šiške, ostale na kraju požara le kake tri četiri ure, naskar so se vrnile v svoje domove. Na kraju pa so ostali gasilci iz Zgornje Šiške, da so pazili ob hiši do jutra.

Hitri intervenciji gasilcev se je zahvaliti, da se požar ni razširil in napravil še večje škode. Tako je pogorelo le nekaj pohištva, do katerega je segel plamen, zelo pa je poškodovana delavnica in bo stalo lasnika mnogo truda, da jo zopet popravi.

Kako se godi izseljencem v Franciji

Domov v Jugoslavijo se dan za dnem vračajo ljudje, ki so pred leti odšli v tujino, da tam zaslužio kak denar. Tako je pred kratkim prišel v Zagreb, kjer je doma, Jakob Frece. Kot mladenič 25 let se je podal s svojimi tovariši v širni svet, s trehobuhom za kruhom. Poln idealov si je zidal gradove v oblake, da ga v tujini doleti sreča. Najprej je nameraval iti na Nizozemsko, med polje se je pa premislil in je ostal v Franciji. To je bilo leta 1929. Ker je te hrvaške delavce spremljal nek agent, so dobili takoj delo. Toda že v začetku so se morali boriti z velikimi težavami. To pa v prvi vrsti zato, ker niso znali jezika. Jakob Frece je odšel s svojim tovarišem drugam. Najprej je bil nameščen v neki francoski tovarni železa, zatem pa v nekem mestu na nemško-francoski meji, ne daleč od Metzja. Frece je po svojem povratku pripovedoval, da tu delajo s polno paro, zaposlenih pa je tam okoli 80 Slovencev in Hrvatov, ki so tod ustanovili pevska društva in čitalnice, v katerih se shajajo.

Naši ljudje opravljajo tam najtežja dela, ki so dostikrat v zvezi z veliko nevarnostjo. Tako je n. pr. Jakob Frece izgubil pri tem delu vid. Ko je delal pri nekem vodovodu, je eksplodirala pnevmatična sesalka ter mu je voda tako opekala oči, da na najmanjšo razdaljo komaj še malo vidi. Ostal je seveda tudi nesposoben za delo, kar je najhujše. Zaradi te nesreče se vodi še sedaj razprava, ker mu francoska zavarovalnica noče izplačati zavarovalnine. Tudi potrebne dokumente je dobil od konzulata v Franciji šele sedaj, ko je že v Zagrebu. Frece je pripovedoval tudi to, da so nekateri Slovenci in Hrvati prav lepo uredili svoj dom, da so se tam poženili, le v zadnjem času jim malo bolj slabo gre. Nekateri dobivajo tudi domače časopise iz domovine, le srbski so bolj redki. Najslabše se godi onim, ki so zaposleni pri poljskem delu. Če slučajno zbole, navadno potrošijo vse svoje prihranke ter so ravno tako brez denarja, kakor pred leti, ko so na teh posevstvih začeli delati, kajti za bolne ne skrbi nihče več in tudi zavarovani niso. Le redki so oni, ki res priinesejo iz tujine kako premoženje. Večina je takih, ki se gotovo pozneje kesajo, zakaj niso svoje moči porabili raje doma, ker delo je delo, domovina pa tudi domovina.

Nj. Vel. kralj Peter II. boter 10. otroku

Ljubljana, 21. avgusta.

Kakor smo že včeraj na kratko poročali, bo v nedeljo ob 11 dopoldne v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani slovesen krst 10. otroka služitelja drž. železnice g. Žiharla iz Stepanje vasi. Botrstvo pri krstu je blagovolil prevzeti Nj. Vel. kralj Peter II. Pri obredu sv. krsta bo Nj. Vel. kralja zastopal g. polkovnik Mihajlo Bakič, pomočnik poveljnika 40. p. p., botra pa bo g. Miklavčič Pavla, uradnica drž. pravnštva v Ljubljani.

Zverinski napad v Strikih

Mali log pri Loškem potoku, 20. avgusta.

Med udeleženci šiških slavnosti je bila tudi Knaas Alojzija iz Malega loga. Ni nihi slutila, da jo bo na poti domov doletela težka nesreča od zločinčeve roke. Ko se je peljala domov, je pomoloma izstopila eno postajo preje ko bi morala, t. j. na postaji Ornek, mesto v Zlebiču. Ker vsak privozi hiš pozno zvečer okoli 9. ure, se je odločila, da prenoči v Orneku pri dobrih ljudeh in je nameravala nadaljevati pol proti domu zjutraj, ko poroma še prej v Šifto na božo pot. Ko je zjutraj res vse opravila in se vračala vsa zadovoljna domov, je v temnem gozdu »Striki« nadomoma srečala neznanega moškega, visoke postave in zarjavlega obraza. Pozdravila ga je, toda mesto odgovora, jo je neznanec udaril s tako silo s topim orodjem po glavi, da se je onesveshila in padla na lla. Toda tudi to mu še ni bilo dovolj, kajti onemoglo ženo je še na tleh začel dušiti. Ko je prišla čez nekaj časa k zavesti, se je vsa preplašena ozirala okoli sebe in videla, da njenih stvari, ki jih je imela s seboj, ni nikjer več. Zločinec je gotovo navadni roper, ki mu je za denar. Zeno je ta napad lolklo zmedel, da je hvala še ves dan po gozdovih in v silnem strahu pričakovala, kdaj jo bo zopet kdo napadel. Vsa onemogla je prišla domov ob 8. zvečer. Je zelo verna krščanska žena in jo vsi domačini visoko spoštujejo.

Trije otroci zgoreli

Banjaluka, 21. avgusta.

Včeraj je prišlo v Banjaluki do hude nesreče, ki je zahtevala kar troje mladih človeških žrtv. Jefto Karlič je po dovršenem dnevnem opravilu odšel v bližnjo vas, da bi se tam ostrigel. Doma so ostali v hiši žena in trije majhni otroci, in sicer: petletni Zarko, enoletni Vlojko in triletna Milka. Otroci so trdno spali, k njim pa je legla tudi mati, ne da bi pri tem ugasnila svečo, ki je slala blizu postelje. Medtem, ko je mati spala, se je naenkrat vnela slama v postelji, tako da je bila vsa notranost hiše naenkrat v plamenu. Posledice tega požara so bile katastrofalne. Predno se je mati zbudila, so bili že vsi otroci zgoreli. Pa tudi sama je bila sredi plamenov in je imela že take poškodbe, da si ni mogla pomagati. Popolnoma ji je zgorelo eno oko, po vsem telesu pa je dobila hude opekline. Prepeljali so jo takoj v bolnišnico, kjer so ji sicer nudili takojšnjo pomoč, vendar pa ni gotovo, če bo ostala pri življenju. Če ji bodo življenje tudi rešili, bo izgubila vid. Mož in oče ves pobit tava okrog po vasi ter kliče svoje mrtve otroke. Ko je našel doma razdejanje, je skoraj zblaznel.

Vlomilec skočil s prvega nadstropja

Maribor, 20. avgusta.

Stanovalec hiše št. 39 na Koroški cesti so bili danes okoli petih popoldne pričr razburljivemu dogodku. V prvem nadstropju ima brivski mojster Franc Weiss svoje stanovanje. Njegova žena je zaposlena v tekstilni tovarni, on sam pa vodi brivnico. Stanovalec se je zdela sumljiva neka oseba na balkonu, ki vodi v kuhinjo Weissovega stanovanja. Zenske so dvignile vik in krič, nekateri dohčni moški pobegnili, dočim je drugi, ki se je nahajal v stanovanju, postal nervozen ter zlezal skozi okence, skozi katero je prišel v stanovanje, na balkon. Ker pa je bilo na stopnicah polno stanovalecvev te hiše, mu je bila pot po njih zaprta. Rešiti se je hotel s skokom z balkona, kar je bilo zanj usodno. Pri skoku z balkona v prvem nadstropju na dvorišče je zadobil tako hude poškodbe, da ni mogel pobegniti. Zadobil je notranje poškodbe, zaradi katerih so ga morali prepeljati v bolnišnico. Je to 25letni brezposelni mizarski pomočnik Ivan Paher, slunjoč v Smetonovi ulici 54. Prvohtno Paher svojega tovariša ni hotel izdati in trdil, da ga ne pozna. Sumijo pa, da gre za nekoga klučavničarskega pomočnika, kateremu je policija že za pelami iz stanovanja vlomilec ni nič odnesel, čeprav je po stanovanju mnogo brskal. Paherjeva sestra je izpovedala, da njen brat ni nikoli nič delal, vendar pa je imel vedno mnogo denarja. Upali je, da bo policija odkrila tudi vir tega denarja.

Veleturnir v Nottinghamu

London, 21. avgusta.

Na večerajšnjem 9. kolu šahovskega veleturnirja v Nottinghamu so bile skoro vse igre prekinjene in je stanje sledeče: dr. Euwe, Botvink 6 (1), Fine 5 in pol (1), Reshevsky 5 (1), Capablanca in Vidmar 4 in pol (1), Bogoljubov 4 in pol, Flohr 4 (1), dr. Aliehin, dr. Laaker 3 in pol (1), dr. Tartakover 3 (1), Tylor 3, Thomas 2 in pol (1), Winter 1 in pol (1), Aleksander 1.

Belgrad, 21. avgusta.

m. Po daljšem bivanju izven Belgrada se je sinoči vrnol semkaj bivši predsednik JNS Nikola Uzunović, sedanjí častni predsednik.

Šahovska olimpijada

München, 21. avgusta. Včeraj je bilo na šahovski olimpijadi odigrano V. kolo. Jugoslavija, ki sa na tekmovanju izredno dobro drži, je močno popravila svojo položaj in stoji trenutno na tretjem mestu — za Poljsko in Češkoslovaško. Vendar slika ni popolna, ker se niso odigrane vse višee igre, katerih ima na pr. Nemčija kar devet. Stanje po V. kolu: Poljska 32 (3), Češkoslovaška 30 in pol (5), Jugoslavija 30 in pol (3), Nemčija 27 (9), Avstrija 25 in pol (1), Madžarska 23 in pol (8) itd.

Sah v Zemunu

Belgrad, 21. avgusta, m. Včeraj dopoldne se je igralo 6. kolo nacionalnega šahovskega turnirja v Zemunu. Partije dopoldne niso bile končane in so se nadaljevale popoldne in še zvečer. Preinfalk je imel za nasprotnika Kindija. Izid te partije je bil zelo važen, ker bi v primeru zmage Preinfalk postal prvak na tem turnirju. Oba sta igrala zelo ostro. Kindij je žrtvoval dva pešca in nato še kvalitele in z neprestanim šahom izsilil remis. Matvejev je imel v Bayerju precej nevarnega nasprotnika. V končici je imel gladko izgubljeno pozicijo, toda v določnem trenutku je Bayer spregledal pešca in se moral udati. Juršič in Poljakov sta se po daljši borbi zedinila za remis. Lešnik iz Maribora je proti Filipčiču z veliko boljše stal. Partija je bila prekinjena in se je nadaljevala zvečer. Lešnik, ki je moral odigrati tega dne tri višee partije, je bil že toliko izmučen, da je spregledal damo in se moral udati. Prekinjena partija iz V. kola med favoritoma Preinfalkom in Matvejevim se je sinoči nadaljevala in končala z remisom. Ravno lako je Matvejev remiziral s Filipčičem.

Svojo prekinjeno partijo, v kateri je zelo slabo stal, bi moral, kakor je vsakdo uvidel, izgubiti. — Stanje po VI. kolu: Matvejev 19, Preinfalk 18, Filipčič 17, Kindij 15 in pol, Poljakov 13, Lešnik 11, Juršič 11, Bayer 7. — V trenutku, ko to poročamo, se igra zadnje kolo tega zemunskega turnirja, v katerem igrajo: Poljakov proti Lešniku, Matvejev proti Juršiču, Kindij proti Bayerju, Filipčič proti Preinfalku. Partije, ki bi morda danes ostale, se bodo nadaljevale popoldne.

Celjske novice

Celje, 20. avgusta.

Srebrni jubilej katoliške prosvete v Vojniku. V nedeljo, dne 23. avgusta bo Katoliško izobraževalno društvo v Vojniku proslavilo 25-letnico svojega obstoja. Spored proslave je sledeči: Ob pol 10 dopoldne bo v župni cerkvi cerkveno opravilo, sv. maša za umrle člane, nato bo pa pred farno cerkvijo prosvetni tabor, na katerem bo nastopil kot glavni govornik predsednik Prosvetne zveze v Mariboru, bogoslovni profesor g. dr. Hohnjec. Popoldne ob 4 bodo igralci vprizorili na prostem Jalenovo igro »Dom«, sledila bo simbolična slika Lepa naša domovina, vspered bo pa zaključil bogat srečolov z 200 krasnimi dobitki. 25-letnice vojniške katoliške prosvete se udeležili v čimvečjem številu.

Novi klavir za Rogaško Slatino znamke Forster, ki je za naše razmere nekaj izredna glasbena pridobitev in stane 92.000 Din, je te dni dospel v Celje in je občinstvu na vpogled v dvorani Mestne hrarnice. Kakor smo že poročali, se je zdravilišče Rogaška Slatina odločilo za nakup tega izrednega klavirja potom celjskega strokovnjaka g. Ropasa.

Na drž. dvorazredni trgovski šoli v Celju bodo popravni izpiti dne 26. in 27. avgusta za I in dne 28. in 29. avgusta za II. razred. Podroben razpored je objavljen na deski za razglase. Prošnje za dovoljenje teh izpitov morajo biti vložene do 23. avgusta. Završni izpit se bo pričel 2. septembra ob 8. Prošnje za pristupitev k opravljanju oziroma popravljanju završnega izpita je vlagati do 1. septembra. Vpisovanje za šolsko leto 1936-37 bo 1., 2. in 3. septembra vsakokrat od 8 do 11. ure.

Na trgovski strokovni nadaljevalni šoli v Celju bo vpisovanje za šolsko leto 1936-37, v četrtek, dne 27. in v petek 28. avgusta od 18 do 20. K prvemu vpisu v to šolo je učencem prinesli: 1) rojstni list, 2) zadnje šolsko izpričevalo, 3) učno pogodbo, 4) zdravniško izpričevalo o telesni sposobnosti, k poznejšim vpisom pa zadnje šolsko izpričevalo. Vpisnine je plačati Din 25. Popravni izpiti bodo v ponedeljek, 31. avgusta pismeni in v torek 1. septembra ustmeni. Začetek vsakokrat ob 14. Redni pouk se bo pričel v I. razredu v četrtek, 3. septembra, v II. in III. razredu pa v petek, 4. septembra, vsakokrat ob 14.

Na drž. realni gimnaziji v Celju bodo popravni izpiti od 1. do 3. in od 5. do 7. razreda v petek, dne 28. in v soboto, dne 29. avgusta. Podrobni razpored bo razglasan na črni deski. Popravni nižji in višji tečajni izpiti se bodo vršili v soboto, dne 29. in v ponedeljek, dne 31. avgusta. Vpisovanje bo za I. razred dne 2. septembra, za II. do VIII. razred dne 3. septembra in za učence z drugih zavodov dne 4. septembra, vsakokrat od 8 do 11. Otvoritvena služba boža bo v ponedeljek, dne 14. septembra 1936.

Nova naša zmaga v tenisu

Baden, 21. avgusta.

AA. (DNB.) Na mednarodnem teniškem turnirju sta jugoslovska double prvaka Kukuljevič in Mihič premagala bar Plugman-Rasmussen z 1 : 6 6 : 0, 6 : 3.

Prevarani ženin

V Liscu pri Tetovu v Makedoniji živi mnogo muslimanov. Med njimi vladajo posebni ženitveni običaji, ki so lastni muslimanskemu svetu. V vasi je bil že tridesetletni fant Akif Odovič, ki se je vedno pripravil na ženitev, vendar ni mogel nikjer najti primerne neveste. Vsa dekleta v vasi je prebral, naskar se je začel obračati v sosedne vasi. V Tetovu je imel svojega znanca Alima, ki mu je potožil svojo željo. Dogovorila sta se, da mu bo Alim našel nevesto. Ni minilo dolič časa, ko se je Alim oglasil pri Akifu in mu povedal, da je našel lepo mlado nevesto zanj. Akif je dal Alimu 1200 dinarjev, da bo z njimi odkupil nevesto. Zraven pa je ženina seznanil z nekim drugim, tistim, ki bo mladeniču dal mlado nevesto, svojo hčerko. Pred nekaj dnevi je bila prirejena bučna svatba v hiši neveste. Svatje so nato odpeljali nevesto s seboj na ženinov dom, kjer se je svatba nadaljevala pozno v noč. Mlada nevesta pa nikakor ni hotela stopiti s svojim možem v spalnico, niti ni hotela odkriti svojega obraza, pokritega s feredžo. Pa se je ženinu le posrečilo, da jo je spravil v sobo in ji s silo odkril obraz. Doživel je veliko presenečenje: Pred seboj je zagledal staro. Akif je od presenečenja padel v nezavest. Starika, ki je nadomestovala nevesto, je povedala prestrašenemu ženinu, da so ga njegovi prijatelji prevarali kakor njo, ki so ji dejali, da se bo poročila s starim vdovcem. Denar pa so si med seboj razdelili. Razočarani ženin je šel potem na sodišče iskat zadoščenja in povračilo denarja, ki ga je bil izdal za odkup neveste.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 21. avgusta: Ivana.
Jutra, sobota, 22. avgusta: Timotej.

Nočno službo imajo lekarne: Dr. Kmel, Tyrševa c. 41; mr. Trnkoczy ded., Mesni trg 4; mr. Uštar, Sclenburgova ul. 7.

V BELO KRAJINO 23. in 30. avgusta na žeganje k Trem Faram; z avtom čez Žužemberk—Semič—Črnomelj; nazaj Metlika—Novo mesto—Trebunj; 85 Din. Prijave in pojasnila: »Po božjem svetu«, Ljubljana, Volfova ulica 1.

Avtoizlet: 5.—9. septembra na Dunajski velesejcm, 6.—8. septembra v Benetke in Padovo. Prijave: Izletna pisarna Okorn, Ljubljana, hotel Slon, tel. 26-45.

»Prosevno društvo Ljubljana mesto.« Danes v petek, ob 8. uri zvečer, v hiši Gospodarske zveze se vrši obvezni sestanek za vse člane. Prosimo, sigurno in točno! Bog živi!

Na jesenskem ljubljanskem velesčaju bo 4 velike paviljone zavela državna propagandna razstava »Za naš les«, kjer bo nazorno prikazana produkcija in uporaba našega lesa in stanskih produktov ter različni industrijski obrtni predmeti iz lesa s posebno razstavo pohištva in stanovanjske opreme. Skoraj 10.000 m² prostora živalski park bo oživljalo vse živalske naše gozdov. V paviljonu G in tudi pod mihim nebom bo velika razstava »Sodoben vrh« z raznimi specialnimi razstavami najraznovrstnejših cvetlic in rastlin ter zgodnjega sadja, manjšimi vrtovi in sploh vsem, kar je potrebno za vrh. Spel bo tudi razstava malih živali, ki jo priredi društvo »Zivalca«, obenem bodo pa prav bogati oddelki za predvsem sezonske izdelke industrije in obrti. Med atrakcijami na veseličem prostoru bo posebno vabljiv velemesen varié. Velesčajem bo trajal od 1. do 13. septembra in so obiskovalci spel deležni popustov na železnici, parobrodih in letalih.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 21. avgusta: 12.00 Odlomki iz oper na ploščah 12.45 Ploščica, vremenik napoved 13.00 Napoved časa 13.15 Zvoki iz Španije (plošča) 14.00 Vreme, borzni tečaj 19.00 Napoved časa, vremenik napoved, sporod, obvestila 19.30 Nae. ur: Inozemstvo o lepem spore, obvestila (Bogdanovič) 19.50 Plošča 20.10 Zenska tih nase zemlje (godalnik) 20.30 Po opernem svetu: in dijeli (gdč. Milena Serko) 20.30 Po opernem svetu: Spovi in fantazije (gdč. Stjepka Korenčanova in Radijski orkester) 22.00 Napoved časa, vremenik napoved, poročila, sporod 22.20 Narodne pesmi na ploščah 22.30 Angloslovoščje.

Drugi programi

Petek, 21. avgusta, Beograd 1: 20.20 Beethovenove kompozicije 21.00 Prenos iz Zagreba 22.00 Radio orkester — Beograd 11: 20.00 Industrijske rastline Jugoslavije (Skerl) 23.15 Balkanska glasbena folklorna na ploščah — Zagreb: 20.00 Klavirski koncert (Mihovil Logar) 20.30 Vokalni koncert (Maja Cvijiljina) 21.00 Violinski koncert (Aleksander Szegedy) — Dunaj: 19.30 Zabavni koncert radio-orkestra in solistov 21.00 Simfonični koncert radio-orkestra. Dirigent Kabasta 22.10 Večer stare dunajske glasbe (godalni kvartet in solisti) — Budimpešta: 20.35 Ciganska kapela iz restavracije Mali Royal 22.00 Koncert opernega orkestra — Milan: 20.40 Komorna lasba — Rim: 20.40 Laska glasba — Praga: 20.15 Vokalni koncert 20.45 Skandal v operi Gledališki večer — Pariz: 19.45 Koncert Radio-orkestra in solistov 21.00 Simfonični koncert 22.15 Plesna glasba — Berlin: 21.30 Plesna glasba — Hamburg: 20.10 Simfonični koncert — Köln: 22.00 Litaro glasbena ura — Leipzig: 20.10 Pester večer 22.30 Plesna glasba — München: 19.30 Mozart: Carobna plesna opera.

Surov očim

Kamnik, 20. avgusta.

Tukajšnji orožniški postaji je prijavilo neko dekle iz Košic pri Kamniku, da jo je njen očim z »Persilovo« reklamno kuhalnico za perilo pretepel ter jo močno poškodoval.

Dekle je bilo že v postelji neki dan, ko je prišel očim domov, pristopil k njeni postelji in zahteval, da mora vstati iz postelje in se postaviti pred njega. — Dekle je po daljšem oklevanju to tudi storilo. Medtem pa je zaukazal njeni materi, naj mu takoj prinese kuhalnico za perilo, kar je žena tudi ubogala. Zagrabil je za kuhalnico in pričel neumiljeno udrihati po dekletu.

Pri zaslišanju je orožnikom izjavil, da je dekle kaznoval zato, ker je bila istega dne zvečer v gostilni.

Radi tega prestopka se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

Kamnik

Kamnik, 20. avgusta.

Novo planinsko kapelico na Veliki planini dobimo prihodnje leto, za kar se že z vsjo marljivostjo zbirajo prostovoljni prispevki in upamo, da se bo vse občinstvo z prispevki rado odzvalo. Na praznik 15. avgusta je bila darovana prva vs. maša na Veliki planini. S tem je bilo ustrezno številnim izletnikom in turistom. Za ta dan so se prebivalci Velike planine posebno pripravili. Prostor pred planinsko kočjo je bil lepo zravnani in okrašen z mlaji, planšarice pa so splele krasne vence iz vseh planinskih cvetk in zelenja. Pobožnost se je pričela točno ob napovedani uri. Ob 10 se je pričela pridiga, nakar je bila darovana sveta maša. Vso pobožnost je opravil misijonar č. g. Jože Godina iz Grobelj. K tej prvi pobožnosti na Veliki planini je razven pastirjev in planšaric prišlo veliko številno turistov in izletnikov. Med mašo je bilo ljudsko petje.

Po končani pobožnosti so nabrali nad 100 Din za novo kapelico.

35 metrov visok dimnik se je danes malo pred poldnevom z velikim truščom podrl na strojnici tuk. tovarnarja Antona Knaliča. Streha strojnice je močno poškodovana.

SK Čakovec v Ljubljani

Se nekaj tednov nas loči od pričetka liginih tekem, pri katerih sodeluje tudi Ljubljana, zato je treba izkoristiti čas, da ostanejo naši fantje v formi. V ta namen pride v nedeljo iz Čakoveca tamošnji športni klub, katerega so imeli ljubljanci pri liko že večkrat videti. Čakovčani gojijo zelo lep nogomet, od katerega bo tudi Ljubljana lahko kaj pridobila. Odlikujejo se zlasti po lepi kombinaciji in mirni igri. Upamo, da bo tekma privlačna mnogo gledalcev, našim fantom bo pa zopet dana prilika, da pokažejo kaj znajo in kaj lahko od njih pričakujemo.

Naročajte in širite „Slovenski dom“!

Pedagoški tečaj v Ljubljani

Četrti dan

Ljubljana, 21. avgusta.

Prof. dr. Gogala je predaval o značaju in vzgojivosti z njemu lastnim prijetnim načinom in izredno nazorni obliki in s toploto vsestransko razumevajočega in globoko čutečega pedagoga, znanstvenika in človeka, ustvarjajoč s svojim lakotnim, s humorjem prepletenim, pa vendar globokim kramljanjem od začetka do konca tesen stik s poslušalci. Predavanje je bilo obnavljanje in dopolnjevanje vsega, kar je bilo vezano s temo z dodatki najnovejših izsledkov vede o značaju. Govoril je o pridobljenem in prirojenem značaju, o oblikah individualnega in socialnega karakterja, tega edinega najvažnejšega činitelja za vzgojivost človeka. Razdelil je značaje po gonih, i. s. po samoohranitvi, moči, socialnih in spolnih gonih, po dinamičnosti doživljanja, načina istega, po življenjskem gonu, glede na misli, na čustva, voljo. Očrtal je socialni, družbeni značaj, s posebnim ozirom na naš narod. Poudaril je posebno značilne negativne, za narodno bit destruktivne strani značaja slovenskega človeka, kakor so to n. pr. čut odvisnosti, prevrela potrpežljivost, zadovoljivost, uslužnost, ponižnost, kulturna nezaveznost, zavist, neustrpnost, verska formalnost, zato toliko odpadništva, strahovite organiziranost, neskrupuloznost itd., vse to zaradi politične in gospodarske odvisnosti skoro v vseh zgodovinskih dobah. Edino sredstvo, kako bi vzgajali mladino in narod k etičnim individualnim in soci-

alnim stranem značaja, vidi v naši večji kulturnosti, izobrazenosti in vzgojivosti.

Predavanju je sledila zelo živahna debata.

Gospa A. Vodetova pa je govorila o težko vzgojivih otrocih, o temi, ki se pri nas posveča premalo ali samo enostransko pažnjo v slovenski vzgojivni literaturi, kaj sele, da bi se posvečali praktični rešitvi tega vprašanja tako, kakor jo ta problem tudi pri nas nujno zahteva. Naslanjala se je na izsledke psihopatologije, prihoanalize, individualne psihologije in ped. terapije. Posebej se je ustavila pri vprašanju psihopatičnih in nevrotičnih otrok. Govorila je specijalno še o hysteriji, ki jo označuje ne le kot žensko, ampak tudi moško bolezen. Izvor tem boleznim je vrojenost, prirojenost in pridobljenost. Zato je rešitev tega vprašanja še posebej v ozdravitvi družbe. Pri debati po tem z; lo zanimivem referatu, za katerega je žela predavateljica mnogo aplavza, se je razvil še mnogo misli o rešitvi tega vprašanja s posebnim ozirom na ravnanje v naših šolah: Odbiranje otrok, skupno in temeljito delo na psiholoških, socioloških in gospodarskih statistikah, toda ne na vprašanih sloneh, ampak na psihološkem opazovanju in postopanju, za kar je treba tozadevno vzgojenega in izvečbanega učiteljsva; zato soglasna zahteva po več tečajih za učiteljsvo, kakor jih eno- in dvomesečne ima n. pr. Poljska.

Popoldne se je vršil prijateljski sestanek pri Čadu pod Rožnikom.

Pred mirovnim sodnikom

Ljubljana, 21. avgusta.

Kazenski sodnik-poedinec okrožnega sodišča g. Rajko Lederhas ima prav mnogo opravka s poslovnimi osebnostmi, ki so prišle pri svojih trgovskih in drugih poslih v konflikt s kazenskimi paragrafi zaradi svojih nereguliranih in trgovsko nesolidnih poslov. Pred njega prihajajo mnogi trgovski potniki in slični poklici, ki se bavijo s trgovskimi posredovanji in kupčijami. Ker je naš kaz. zakon v mnogih oziirih prav širokogruden, poskuša sodnik-poedinec, da doseže pošten in primeren sporazum med oškodovancem in obtožencem, posebno še pred formalno kazensko obravnavo. Zato vrši važno funkcijo kot mirovni sodnik. Pred njega prihajajo mali in veliki prevaranti, goljufi in sleparji, ki še niso postali v teh poslih obrtniki in ki svojih prevar niso vršili obrtoma, katji taki pa pridejo pred mali senat.

Od postanka gospodarske krize je opažati, da so se zelo pomnožili delikti prevar in poneverb. Mnoge trgovske posredovalce in akviziterje, ki so od gospodarjev slabo plačani, silijo priike in stiske, da prekoračijo meje poštene trgovine. Pred mirovnim sodnikom dosežejo dostikrat, da sprejme

njih poslodajalec, ki je bil oškodovan, sporazum, po katerem se potem zavezujejo, la bodi povzročeno škodo poravnali v mesečnih obrokih. Gorje pa jim pozneje, če ne drže besede, kajti potem stopi kazenski paragraf v funkcijo.

Pred mirovnega sodnika je včeraj stopil visok, zastaven gospod z aktivno v roki. Njegove oči so begale po dvorani. G. sodnik je pripomnil: »Tu gre pa za veliko stvar. Obtoženi ste zaradi 100.000 Din, ki ste si jih prisvojili pri poslih na škodo vinskega trgovca. Ali ste se mogoče z njim sporazumeli? Uredite zadevo še pred obravnavo!« Gospod je nekaj časa molčal in nato pripomnil, da bi se prav rad poravnal. Pozvan je bil v dvorano gospodar, neki Ptujčan. Po kratkem parlamentiranju je prišlo do tega, da se je ovadeni zavezal do gotovega roka v septembru preskrbeli zadostno garancijo oškodovancu, da bo zadeva mirno brez kazenskega paragrafa poravnana in urejena. Oškodovanec je sprejel ponudbo. Sodnik pa je pripomnil obema: »Če ne pride do tega in tega dne primerna izjava, da je dosežena garancija, potem se bo pač razprava pričela. Glejte, da boste zadevo uredili, ker paragrafi so hudi.«

Cenimo in spoštujemo domačo obrt

Novo mesto, 20. avgusta.

Ni še dolgo, ko smo čitali v »Slovencu« nekaj besed o narodni zavestnosti. Na isto temo bi se dalo navezati še marsikaj, kar nam Slovencem, zlasti Dolencem manjka. Eno od tega, kar je za nas kaj kvarno, je tudi to, da mi sami vse premalo cenimo in spoštujemo domačo obrt in premalo upoštevamo njene izdelke. Večina naše javnosti je trdno prepričana, da je le tui, uvožen obrtni izdelek, za katerega je bilo brzokone treba plačati visoko carino in ki je seveda potem tudi temu primerno »osoljen«, boljši, lepši — pa kajpada tudi cenejši. Danes v dnech tako težke krize, ne moremo nikomur zamericiti, če vprašajo najprvo za ceno izdelka, ki ga namerava kupiti. Cudno je le to, da se kupcu, ki mora neprimerno dražje plačati tuje izdelke, vendarle ne zdi cena prehrana: Je pač kupil inozemski izdelek — ali pa vsaj izdelek iz drugega konca države — kjer je pač vse boljše in lepše. Domačemu obrtniku, ki danes komaj, komaj še živi zaradi in ki svojim izdelkom nastavi isto ali pa morda nekoliko višjo ceno, pa zabrusi kupec v obraz: »Za tako ceno omdnosno ceneje dobim že inozemske izdelke!« Ali je to prav? Kakor se osmešči, ako se siliš s lučjem govoriti v njegovem jeziku, ki ga morda nisi dobro ne razumeš, tako ostane po navadi na cedilu oni kupec, ki zameluje domače blago in domače obrtniške izdelke, samo zato, ker so pač domači. Na juljski obrtni razstavi v Novem mestu smo imeli lepo pričko dobrega prepričati se, kaj zmore naš domači obrtnik. Videli smo razslavljenke take in tako lepo in okusno, da, naravnost precizno izdelane predmete naše domače obrti, da smo naravnost strmeli, hujci pa, ki so si to razstavo prav dobro ogledali, pa so

izjavili, da se nekaj tako lepega in dovršenega ne vidi zlepa in povsod V dokeh tem trditvam so tudi kupili nekaj razslavljenih predmetov. Tako hujci o naši obrti. A mi? — Marsikdo, ki bo le vrhce čital, se bo moral potrkati na prsi in če ne javno, bo vsaj sam sebi moral priznati, da je bil doslej tudi on v vrstah tistih, ki jim izdelki domače, dolensko-slovenske obrti niso bili kdovekaj pri srcu in je rajc kupoval inozemsko uvoženo blago, čeravno je sam tudi — Slovenec! Zaradi tega pa naša domača obrt tako hitro propada. Zlasti nekatere obrtne stroke so že popolnoma uničene. Kakor so popolnoma izginele iz Novega mesta klobučarska, dežnikarska, belosrajcarska in še nekatere druge obrti, tako prci ista usoda danes čevljarski in za njo vsaj deloma tudi krojaški obrti. Ako pa preštejemo vrste brezposelnih ključavničarjev, kovinarjev, kleparjev, mehanikarjev in dr., vidimo, da se tudi tem obrtnim ne godi baš najbolje. Le temu je v prvi vrsti kriva naša javnost, ki daje prednost tujim izdelkom, mesto, da bi krepko podpirala našo domačo obrt. Nikakor nam ne bo nihče zamericil in nam ne očital ozkosrčnosti, če bomo segli po domačem blagu in po domačih obrtniških izdelkih, ter s tem dvignili našo obrt na ono mesto, ki ji pred svetom gre. Bodimo na svoje proizvođače ponosni in ne bodimo v tem oziru hujci pod peto. Bodimo ponosni na to, da smo se z lastno močjo dvignili tako visoko in pomagamo domačim obrti prodreti meje naše države in spravili njene proizvode v inozemstvo, nego da segamo sami po tujih. Le na tek način bo naša domača obrt zacvetelo zopet blagostanje, le na tak način bo naše domače obrtnišvo dobilo zopet ono »zlato dno«, ki ga je nekoč imelo.

Lahkoatletski dvoboj Grčija : Jugoslavija

Jugoslovanska lahkoatletska zveza slavi letos 15 letnico svojega obstoja. Da proslavi svoj jubilej, bo priredila v Zagrebu veliko mednarodno tekmovanje med našo in grško lahkoatletsko reprezentanco. Grčiji bodo zastopali olimpijski tekmovalci in lahkoatleti iz Aten, ki so včeraj dopotovali v Zagreb. Tekme se pričnejo jutri ob petih popoldne na zagrebškem stadionu in se zaključijo v nedeljo zvečer. Lahkoatletska zveza je postavila za ta dvoboj svoje najboljšje moči, zato bo prireditev gotovo zanimiv športni dogodek, ki bo predvsem pokazala, česa so naši atleti sploh zmožni in kaj predstavljajo v mednarodnem stilu tekmoovanja. V Berlinu niso dosegli nobenih pozitivnih rezultatov, seveda največ zaradi ostre konkurence bolj renomiranih držav, katerih višine Jugoslavija najbrž še ne bo tako hitro ali pa nikdar dosegla. Toda če ni bilo nobenih kolajin, nekoliko več borbenosti in dobre volje, pa bi lahko brez dvoma bilo, da bi se na olimpijadi, če že ne uspešno, vsaj častno borili za jugoslovanske barve. Tudi Grčija ni odnesla nobenih medalj, zato se ne ve, kakšen bo izid tekmoovanja, ker sta obe moštvii približno enako močni.

Tekme so pričnejo v soboto ob petih popoldne v naslednjih disciplinah: 110 m zapreke, met krogle, tek na 100 m, skok v višino, tek na 400 m, met kopja, tek na 10.000 m, skok v daljavo, tek na 1500 m in 4 x 100 m štafeta.

V nedeljo se tekme zaključijo s tem sporedom: 400 m zapreke, skok s palico, met diska, tek na 200 m, 800 m in 5000 m, met kladiva, troskok in 4 x 400 m štafeta.

Grčijo zastopajo tekmovalci: Frangudis, Sakerlarin, Mantikas, Missalidis, Georgacopoulos, Valeopoulos, Kariadikis, Cirvanitis, Skiadas, Lambrakis, Lekatos I. in II., Pantazis, Travlos, Stefanakis, Floros, Sillas, Metizis, Papađerigin in Petropoulos.

Od slovenskih lahkoatletov se mitinga udeležijo Primorjaši: Gabršek, Krevs, Czurda, Kovačič, Skuček, Martini, Srakar, Goršek in Pleteršek, Ilirijana inž. Stepišnik in Zupančič, od Hermesa Starman in Mühleisen, od Rapida iz Maribora.

Ptuj

Ptuj, 20. avgusta.

Drava vrača svoje žrtve. V četrtek, 20. t. m., je Drava naveljala pri Ptujtu truplo okrog 15 let starega mladeniča. Truplo je še sveže in je ležalo le nekaj dni v vodi. Utopljenec je imel na srbi le plave kopalne hlače. Truplo so spravili v mrtvašnico v Ragoznici pri Ptujtu. Zdi se, da je utopljenec identičen z onim mladeničem, ki je 17. t. m. v Mariboru utonil v Dravi.

Posledice pretepa. Alojz Klinc, 16 letni kroj, vavajec iz Maribora, se je z nekim svojim pajdajem pri Sv. Barbari v Halozah sprl, nakar je sledil pretep. Nasprotnik je Klince tako pošteno nabunkal, da je dobil težke notranje poškodbe in so ga morali pripeljati v ptujsko bolnišnico.

Ptujski sejmi. Konjski in goveji sejem, ki se je vršil v torek, 18. t. m., na sejmišču, je bil, kar se tiče dogona, prav dobro založen in tudi kupčija ej bila tokrat dobra in živahna. Prignali so 73 volov, 305 krav, 14 bikov, 49 juncev, 95 telic, 8 telet in 126 konjev, skupaj 680 glav živine. Od teh so prodali 304 komade. Cene tako goveji živini kakor konjem so od zadnjega sejma nekoliko poskočile in so bile naslednje: Voli 3.25—4.70 Din, krave 1.80—3.50 Din, biki 3—4 Din, junci 3—3.50 Din, telice 2—4 Din, teleta 4 Din za kilogram žive teže. Konje so prodajali po kakovosti od 1000—4000 Din, žrebeta pa od 500—2000 Din komad. En vaon konjev je bil prolan v sosedno Avstrijo. Prihodnji konjski in goveji sejem se bo vršil 1. septembra t. l.

Na Dravskem polju je zopet gorelo

Ptuj, 20. avgusta.

Že pred kratkim smo poročali, da so požari na Dravskem polju, in sicer v vaseh, ki spadajo v območje občine Cirkovci, na dnevnem redu. Tako je preteklo noč zopet zažarelo nebo nad vasjo Strgojnici, obč. Cirkovci. Pri posestniku Valentinu Lahu je izbruhnil požar. Goreti je začelo gospo-

Zopet toča v Slovenskih goricah

Sv. Ana v Sl. gor., 21. avg.

»Slov. Dom« je poročal pred kratkim o hudi toči in škodi, ki je obiskala pretekli teden Mali vrh, Ledinek, Zitence, Zg. Gošteraj in Jurjevski dol. V ponedeljek, dne 17. t. m. pa je toča obiskala drugi del Slov. goric: Sv. Trojico, Osek, Senorsko in precejšnji del Pesniške doline. Toča se je vsula med hudo ploho in viharjem, ki je lomil in ruval drevje iz zemlje. Povzročila je strahovito razdejanie kot pretekli teden v ostalem delu Slov. goric. Pačala je toča, debela kakor orehi. Hudo so trpeli vinogradi, kjer je skoraj vse oklestila. Prizadeti so tudi sadovnjaki, kjer je oklestila negodno sadej in listje, slive so bile skoraj zrele in so jih kmetje mislili prodajati, a sedaj jih ne bodo mogli, ker so povečini razklane. Tudi polja kažejo žalostno sliko, ker je toča zbilila v tla skoraj zrelo proso in mlado ajdo, koruzi pa je popolnoma oklestila listje, radi česar ne bo mogla dozoreti. Prebivalstvo bo letos v hudi bedi, ker so uničeni prijelki, ki so glavni dohodek v dobrih letih. Skoda po toči v tem delu je še neocenjena in gre gotovo v stotisoče.

Sreskega načelnika so ukradli

Maribor, 20. avgusta.

V stanovanje sreskega načelnika dr. Lipovška v Murski Soboti sta vdrla dva, dosedaj še neznanca storilca ter odnesla raznega perila, obleke in čevlje. Razmetala sta celo stanovanje, odprla vse omare in vse pretaknila. Sumijo, da sta iskala denar ali kake druge dragocenosti. Vlomilca sta se v stanovanju tudi preoblekla, svoje stvari in umazani obleki pa sta pustila. V kuhinji sta se še najedla in napila ter pokadila nekaj cigaret. V stanovanje sta prišla na ta način, da sta razbila šipo na vratih in nato skozi odprtino zlezla v notranost. Ker sta zapustila nekaj sledov, upajo, da ju bodo kmalu izsledili. Škoda, ki jo trpi sreski načelnik, je precejšnja.

Prsni koš mu je zdrobilo

Trbovlje, 20. avgusta.

V sredo 18. t. m. se je na zapadnem okrožju pripeljal pri zrušenju tako zvanega širokega pročelja nesreča, katere bi kmalu zahlevala več človeških življenj. Oni rudarji, ki so zrušenje pravčasno opazili, so zbežali. Dežmana Franca, slatnujočega v Stari Glažubi, pa je podsula plast premoča in mu zdrobila prsni koš. Pripeljali so ga v domačo bolnišnico. Vendar je kljub težkim poškodbam le upati, da okreva, če ne nastopijo kake komplikacije.

Tretja stavka v enem mesecu

Trbovlje, 20. avgusta.

Pri gradnji banovinske ceste Trbovlje—Zagorice delavci v enem mesecu že tretjič stavkajo. Pravijo jim, da so ti delavci Španci, saj se tudi sami izjavljajo, da bodo začeli prav po špansko krotiti gradbeno vodstvo, ki od njih zahteva vsaj nekaj dela. Slišali smo, da namerava banovina sploh ustaviti na tej cesti delo, ker ima od začelka pričetelega dela vedno neprestane stavke, tako da delo res nikamor ne pride naprej.

Če pa se delo ustavi, bodo tudi fisti ob zašlužek, ki bi radi delali in katere tako zvani vodje štrajkov od dela siloma zadržujejo z raznimi grožnjami. Mi svetujemo banovini, da dela ne ustavi, pač pa naj naredi remedium pri delavcih, saj nekateri bi radi delali in se boje drugih. Res pa je tudi na tej cesti dosti najslabšega delavstva. Nekateri so prehodili pol sveta in nikjer jim ni bilo za delo. Vsi pa niso taki, in bi se z ustavitvijo dela delavoljnim zgodila krivica.

Shodi po revirjih TPD

Trbovlje, 20. avgusta.

V soboto, nedeljo in ponedeljek bodo rudarski shodi, na katerih bodo predstavniki strokovnih rudarskih organizacij seznanili delavstvo z zahtevami in celotno situacijo mezdnege gibanja.

Na te shode vabijo organizacije vse rudarsko delavstvo, za druge pa vslop na le shode ni dovoljen in bo rediteljstvo pazilo, da ne vslopaio nepoklicani zavajalci delavstva. Ti shodi so strokovnega značaja.

Kočevje

Kočevje, 20. avgusta.

I Sokolska prireditev je bila dne 15. avg. t. l. v našem mestu. Sprevod po mestu je vodila ribniška godba, za katero je šlo 44 članov in 9 članic ter 80 naračajnikov, skupno v sprevodu z godbo 150 ljudi. Telovadni del prireditve je bil na banovinskem zemljišču zavoda za slepe, ostali pa v gostilniških prostorih enega od znanih najbolj zagrizenih kočevjarjev in letošnjega krošnjarja (dovoljanje za krošnjarjenje dobijo od nemške strani le pod znanimi določenimi pogoji izbrani ljudje) Gustava Verderberja, ki si je včasih zelo prizadeval, da spravi iz Kočevja zavedne slovenske kaplane. — Slišal se je glas: ribniško-kočevska bratovščina po starem vzorcu JNS.

Sliši se, da še danes niso vsi kočevjarji, kljub boju radi Stražarja, izključeni iz tukajšnjega Sokola. Pa imajo baje Sokoli neke predpis, da smejo medse sprejemati samo Slovane!

Posredovat so prišli v neki zadevi na sresko načelstvo g. župana Lovšina za nemški športni klub Rapid, ki se je osnoval po receptu podružnice Kulturbunda v Kočevju. G. župan pravi, da so Slovenci.

Po vseh znakih se zdi, da je zopet na vidiku sramotna nemško jenesarska koalicija za občinske volitve, ki naj zopet izročijo vso oblast v najvažnejših občinskih zadevah v roke Nemcem pod vodstvom Hansa Arkota in Vereinigung-a, kot je to zdaj. Mi smatramo take Slovence oz. »Jugoslovence« za narodne izdajalce, pa čeprav so iz Ribnice in nosijo sokolski kroj.

darsko poslopje in se je zahvaliti le odločnemu nastopu vaščanov, da se ogenj ni razširil na v bližini stoječa sosedna poslopja. Zgoraj je skedenj s parmo in postrešje zadnjega dela hiše, ki je bilo s slamo krito. Žrtev požara so tudi poljski pridelki, posebno precj sena, in gospodarsko orodje. Škoda znaša okrog 12.000 Din in je krita z zavarovalnino. Na kak način je prišlo do požara, še ni ugotovljeno.

Poglavje o praznoverju

Nihče ni tako neumen, da bi se zaljubil ravno na petek in nobena skrivnost ni več, da bo eden od tistih gostov, ki so povabljeni in sedijo za mizo, moral še tekom istega leta umreti. Ampak to so vendar stvari, katerim je mogoče s potrebno pazljivostjo uiti. Pa tudi čisto dobro namerno vprašanje: »No, vi pa izgledate čisto dobro« in odgovor: »Da, hvala Bogu«, lahko pomeni v govorih krajih popolno spremembo. Takoj pridejo ali duhovi in se prično brez našega dovoljenja vmešavati v naše razmere. Ob takem vprašanju je treba takoj izpljuniti in pri tem potrkati na kak les, ki je kje v bližini. Če tega ne naredite, vam gre vse narobe in si tega ne morete razlagati. Da, in če kdo prav priliznično pove pevki, da ima danes posebno lep glas, že nastane nevarnost, da bo njena umetnost trpela ali pa vsaj, da bo ta večer slabo razpoložena.

O teh stvarih se sploh ne sme dvomiti, in čeprav so taka vprašanja čisto dobro namerna, vendar take besede odprejo pot v temno kraljestvo in zbudijo zle duhove. Zato ob vsaki priliki nalehite na praznoverne ljudi, ki nosijo kot privešek na uri kos s srebrom okovanega lesa, ki se ga hitro dotaknejo, če jim kdo reče kako prijazno besedo; vedno namreč ni na razpolago kakšne mize ali vral, kamor bi bilo mogoče potrkati. Previdnost je mali modrosli! Po avtomobilskih bingljaju »maskote«, ki varujejo avtomobilista nesreč. Če je tako »maskoto« dala ljubca roka, potem je njen učinek dvojen. Znanost pozna take talismane pod imenom apolropaion.

Menihi in lovci

Ze vsak otrok ve, da pomenijo gotova srečanja nujno nesrečo, posebno nevarni v tem pogledu so baje zlasti menihi in nune; če stopi v Italiji na ladjo menih, potem je več kot gotovo, da bo morala ladja prestati vihar. Svoj pomen imajo tudi mačka in pajek. V posebni nevarnosti se nahaja lovec, če mu kdo reče kako nepremišljeno besedo; radi tega oni dan ne more ničesar uiti. Če srečate prijatelja s puško na rami in mu želite dobro srečo pri lovu ali mu želite naj ustreliti srno ali pa celo še kaj več, poslušajte v trenutku njegov najhujši sovražnik in vi boste krivi, če ta dan ne bo imel na lovu sreče.

Neki nemški slikar, ki je živel v Rimu, je nekoč pripovedoval: »Nekega jutra sem šel v Rimu z dvema prijateljeva na lov. Komaj smo stopili iz hiše, že smo srečali nekega kapucina, ki nas je s prijaznim nasmeškom pozdravil, in je še prislovil: fate buona caccia! Dober lov! Za praznovernega lovca pa pomeni že nesrečo samo dejstvo, da je srečal meniha, kaj šele, da bi mu menih voščil dober lov. V tem primeru je edina rešilna beseda, ki odvrne nesrečo: In bocca lupo. Vendar po mišljenju Rimljanov tak odgovor ne zadostuje, da bi nesrečo odvrnil popolnoma.

Treba je napraviti nekaj več. Ko sta torej moja lovška tovariša pošlala radi menihovega

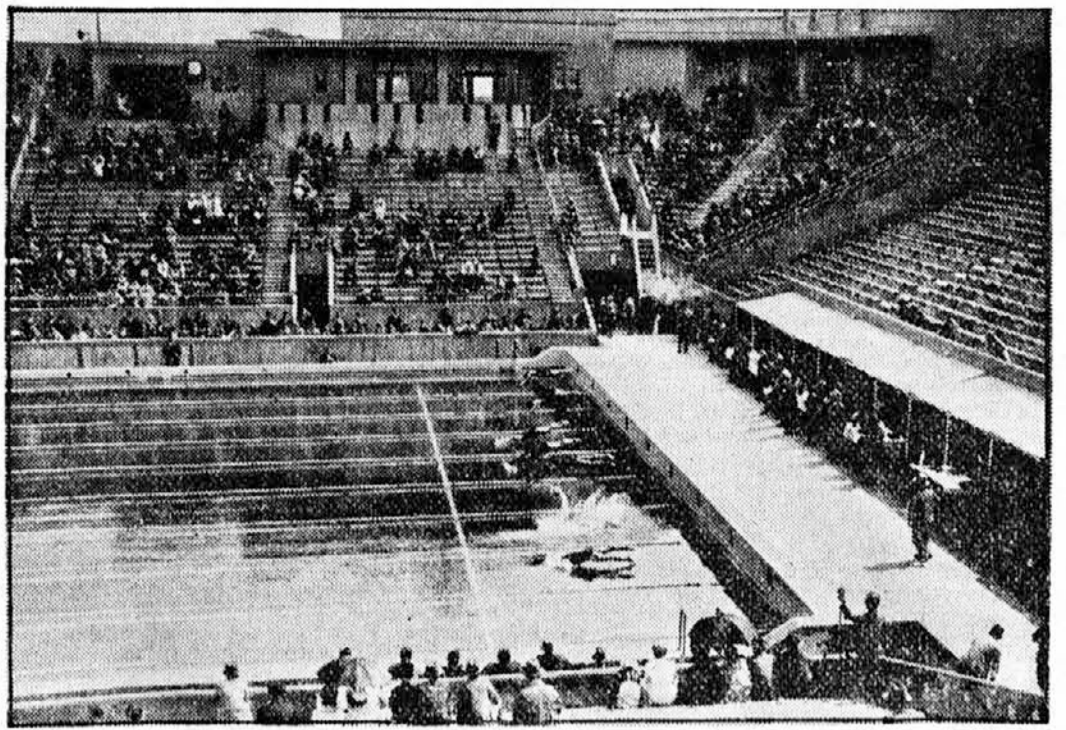
pozdrava slabe volje, sem ju jaz potolažil in obljubil, da bom že vse uredil. Šel sem k menihu in sem ga zaupno prosil za ščepec tobaka. Ko sem se mu zahvaljeval, sem ga pri tem prav krepko potrepjal po kudi. Tako sem se čisto osvobodil hudih posledic prijaznega pozdrava. In res! Oni dan sem imel čudovito lovsko srečo: ustrelil sem krasnega petelina. Obeh mojih tovarišev pa se je fisti dan držala smola: ali sploh nista prišla do shrela, ali sta pa vse zgrešila.

Paganini - mož hudega pogleda

O teh skrivnih silah je nastala že čisto zemljepisna znanost v južnih deželah, v Italiji ali Grčiji imajo čisto druge navade, kot pa pri nas. Južnjak trpi največ pod mal'occhio — od hudega pogleda, ki ga imajo nekateri ljudje. Ti ljudje se imenujejo gettatori (gettare = metati). Ti ljudje so lahko prav dobri ljudje, ampak iz težko razumljivega razloga sije iz njihovih oči nesreča, ki pomeni zlasti ob srečanju z otroci neprijetnosti. Če tak gettator pogleda otroka ali če z njim izpregovor, samo nekaj prijaznih besed, je najmanj, kar more otroka listi dan doleteti, da pade na kamen in da mu teče iz nosa kri. In matere kriče za takim gettatorom, kaj jim je otrok naredil, kaj bi že vidijo svojega miljenca na mrtvaškem odru. Taki gettatori imajo doslikrat težko življenje, čeprav niso prav nič zgrešili: Seveda je mnogo ljudi na svetu, ki jim sije zloba iz oči že od daleč, toda to so čisto drugi ljudje. Tak hud pogled je imel znani violiniist Paganini; kdor pogleda njegovo sliko, bo to brez nadaljnega rad verjel.

Toda, kjer je ljudska domišljija ustvarila začaranost, tam je ustvarila tudi pomoč. Doteknili se samo lesa, to bi bilo premalo; boljše je dotakniti se živalskih rogov, pa bodisi, da je to samo kozlovski rog. Zato ni prav nič čudnega, če najdemo zlasti v južnih krajih, kjer je praznoverje močnejše, na mizah ali na omarah s srebrom okovane rogovce. Vse to so poznali že v starih Pompejih. Ker pa je težko vedno nositi seboj cel rog, ki naj bi ljudi obvaroval nesreč, ki jih je ustvarila ljudska domišljija in praznoverje, zadoštuje, če imate kako kost samo kot privešek na uri, ali na zaplestnici ali kjerkoli. Pomagajo tudi korale in drugi kamni, vendar rog je vseeno najboljše. Če vas torej sreča kak gettator, tedaj se morate lovci prijeti za tak amulet in njegov pogled gre v slepo in vas ne zadene. Ohromom, ki največ trpe radi hudega pogleda, deajo že v zibelko težke talismane, ki naj jih varujejo. Križec ne bi pomagal nič, kajti vsa ta začaranost izvira iz poganskih časov.

Najli vedno pravi odgovor na začaranost ni lahko. Italijani se morajo zahvaliti za to začaranost in profizičarost Nicolò Valetti, profesorju univerze v Neaplju, ki je okoli l. 1800. vse te siva-

laponski plavalci se vadijo v tokijskem stadionu.

ri, ki jih je ustvarila stoletna in tisočletna ljudska tradicija zbral v posebno knjigo.

Na drugi strani Alp je prav tako ...

Napolitanski mornar pozna še eno sredstvo, če ga zadene hud pogled in mu poslane roka težka, da ne more veslati. Trikrat pljunc v morje in tako prežene skrivnostne duhove, ki mu želijo zlo. Obstoji pa ena stvar, ki po vsem svetu enako učinkuje. To je podkev. Podkev je pribita, ali na vrata ali na sleno in odganja na ta način vsako neprijetno željo, vsako kletvijo, da ne zadene onih, ki stenujejo v hiši. Ampak to velja le za čarovnije, ki pridejo od zunaj. Moč podkve razlagajo na ta način, da je podkev bila od nekdaj čarovniški instrument, ki le slučajno pristoji tudi konjskemu kopulu. V njeno upognjeno obliko se ujamejo vse hude želje, ki plešejo okoli hiše. Podkev ima magično silo, ki prilegne v svoj krog vse neprijetnosti, ki takoj zgubijo svojo moč. Podkev je torej najzanesljivejša protičarovnja.

V južni Italiji je tudi nevarno preglasno zdehati; kajti če dovolj ne pazi in se hitro čez usta ne prekrži, ga bo doletelo nekaj neprijetnega, česar se ne bo mogel otresti tako lahko.

Zvočnik splašil slona

Londonski Zoo ima občinstvu priljubljenega krotkega slona, ki mu je ime Nogaj Ko. Staro in mlado ima s slonom veselje in zabavo in cele skupine obiskovalcev se kratkočasijo s tem, da mu plezajo na hrbet, nakar jih štirinožni velikan nosi okoli. Pred dobrim tednom pa se je potrpežljivi nosač živga bremena nenadno splašil in povzročil burjo razburjenja. Z večjim številom otrok in odraslih na hrbtu je prišel slon v bližino kota, v katerem je nameščen močan zvočnik, ki obiskovalcem napoveduje program in druge okoliščine. Zraven zvočnika stoji tudi fotografska lopa, ki z glasnimi signali vabi obiskovalce k obisku. Bodisi zvočnik ali fotografski signali, nemara pa tudi nenadno električno zažarenje v lopi, je sicer flegmatičnega debelokožca tako iznenadilo, da je silovito odskočil in jo s težkim bremenom na hrbtu ubral proti svoji staji. Gledalcem je njegov nenavadni dir kar sapo zaprl, zlasti ko je slon pridrival do težkega oboka pri hlevskem vhodu. Na srečo pa so bili odrasli jezdeci toliko prišebni, da so se pravočasno pripognili, otroci pa itak niso dosegli z glavami trdega zidu. Slon je kakor po navadi ves drgetajoč planil v svojo pregrado. Niti jahačem niti drugim obiskovalcem se ni nič hudega pripetilo, ker Zoo tisti dan na srečo ni bil številno obiskan, pa so se mogli ljudje splašeni živeli pravočasno umakniti s poti.

Na krovu „Hindenburga“

Nemški zrakoplov »Hindenburg«, ki redno obratuje od maja meseca na progi Stuttgart—New-york, vzame na vsako vožnjo po 52 potnikov in

200.000 pisem. Razen tega prevaža pivo in rensko vino. Vsaka kabina ima po dve postelji. A potniki težko zaspijo, ker se sliši skozi pretenke stene brnenje strojev in razgovori iz drugih kabin. V sled tega sedijo navadno v sobi za kadilce, v čitalnici, kjer stoji tudi glasovir, ali v baru, kjer se toči črno monakovsko pivo. Med potniki so navadno poročevalci svetovnih listov, ki pridno brzojavijo svoje vtise. Duhovnik Schulte, ki se je udeležil prve vožnje, je opravil na željo vs. očeta sredi oceana radio mašo z molitvijo za vsoljni mir.

Reljefni filmi

Dva pariška kinematografa predvajata nove reljefne filme. Kino »Olympia« se poslužuje starega, še predvojnege načela. Vrta dvojni film z zeleno levo in rdečo desno polovico. Gledalci so opremljeni z očali istih barv. Vtis je učinkovit. Dame cvilijo, če dviga čarovnik v filmu proti njim čarobno šibico z belo miško na koncu. Zdi se jim, da bo skočila miš k njim v naročje. Toda zeleno-rdeča očala utrudijo oko. Predstava mora biti omejena na male prizore, ki trajajo samo po eno do dve minuti vsak ... Boljši Lumièrov izum predvaja kino »Imperial«. Tudi tu so potrebna očala. A oče kinematografa je nadomestil rdečo in zeleno z novima, tudi vzajemno dopolnilnima barvama: z blede modrikasto in rumeno. Ta očala nič ne utrudijo oči. Gledalci lahko gledajo prav do tisoča metrov dolge igre. Film naredi velik vtis. Predmeti so tromerni in tako izstopajo iz zraka, da res lahko govorimo o posnetku pravega življenja. Moti samo vedna sinjasta barva, zaradi katere je slična solnena luč mesečini. A to je šele začetek nove filmske dobe.

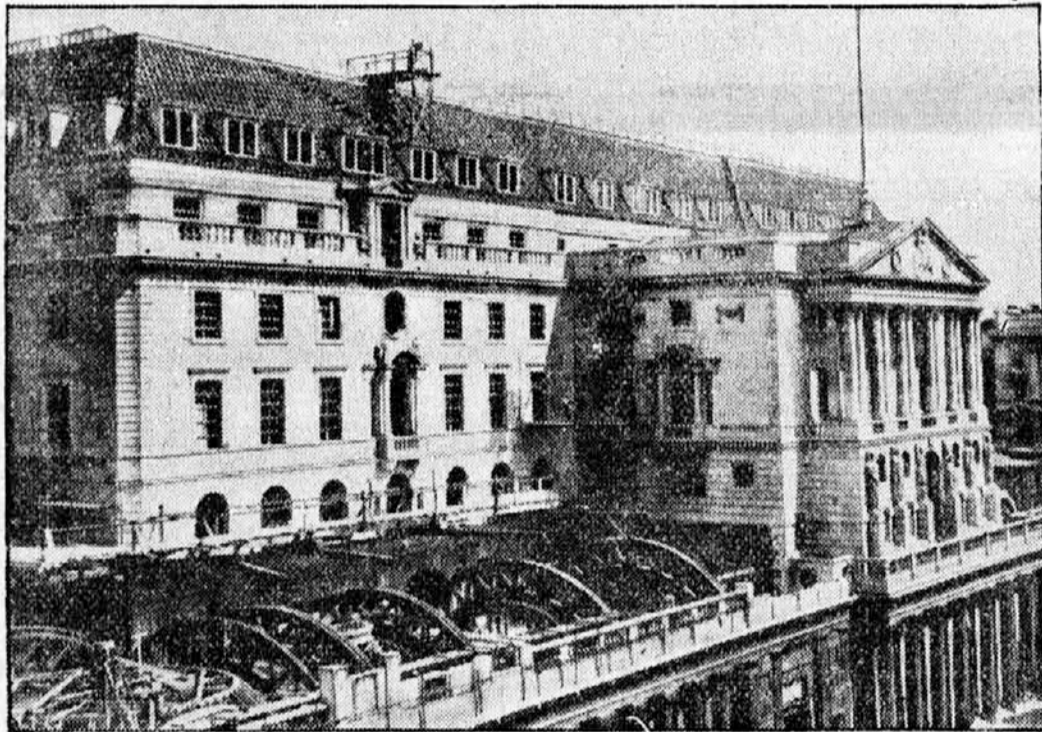
Novo! Novo!

F. M. Willam

Das Leben Marias der Mutter Jesu

587 strani z mnogimi slikami, vezano Din 102.—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA r. z. z o. z. v Ljubljani

Angleška banka v Londonu, kamor se sleka denar širnega angleškega imperija.

Zeleni pekeli

32

»Ze dvajset let živim v tropskih pokrajinah,« je odrl Harris, »toda ne morem se spomniti niti enega edinega dne, ki bi ga bilo mogoče primerjati s tem.«

V naslednjih petih mesecih v resnici nisimo doživeli nikdar česa podobnega. Če se mudim tako izrpnno pri tej okoliščini, je to zato, ker ne smemo pozabiti, da je v glavnem večina dni milih in sončnih, večina večerov pa svežih zaradi hladnega nočnega vetriča. V glavnem morem podnebje samo pohvaliti.

Okrog petih mi je Harris zaklical z vrtnika, naj se podvizamo, če hočemo večerjati. Zato sem obesil puško čez hrbet, Danton pa je vzle svojo pištolo in naglo sva po večernem hladu odkorakala iskat divjačino.

Drevje je stalo posamič, človek je imel utis, da hodi po pokrajini parkov. Kako je ta pokrajina nedostopna, je spoznal šele, če je hotel poiskati ustreljenega ptiča. V nobenem ozemlju na svetu se človek tako lahko ne izgubi.

V pravem gozdu si tudi novinec zapomni postavto drevja ali pazi na smer, v kateri stoji sonce proti taborišču. Ta ravna odprta z grmičevjem pokrita pokrajina pa je tako smešna, da, tako usodno znana na pogled, da človek misli, da bi lahko milje in milje hodil med razmetano stoječimi debli in po trdi travi, pa bi moral z zaprtimi očmi najti mesto, s kate-

rega je krenil na pot. V resnici pa vidi človek lahko komaj 200 m daleč in treba je pošteno paziti, če noče dirjati v krogu naokrog.

Dolgo sva z Dantom cokljala po globokem grmičevju. Upala sva, da bova splašila kake golobe, ki jih je bilo v Gaibi na roje, toda tu se je zdelo, da je divjačina sploh zelo redka prikazen. Namenoma sva opisala širok lok, ki bi naju moral proti sončnemu zahodu pripeljati nazaj do tabora.

Prehodila sva bila že skoraj vso pot, preden sva sploh kaj zagledala.

Nenadoma pa je Danton potegnil svojo pištolo in pomeril. V začetku nisem sploh ničesar videl, čez čas pa sem odkril nekaj velikih zelenih papig, ki so se sedele tesno druga poleg druge na veji. Danton je natančno pomeril in odmev je zabobnel. Ena papiga je padla, drugo pa sem položil jaz s svojo puško.

Do tedaj nisem imel papig za koristno divjačino. V moji domišljiji so bile neločljivo zvezane s starimi damami. Če je pa človek lačen, mu preidejo vsi pomisleki. Če jim oderete žilavo kožo, in jih 12 ur kuhate z zelišči v kotlu, dajo v resnici zelo dobro kosilo. Tisto noč smo jih naglo spekli nad odprtim ognjem, zato ni čudno, da so bile vse drugo prej kakor pa nežne.

»Kje pa je sploh vaš konj,« je vprašal Harris in nesel perut k ustom.

»Zakaj? Privezal sem ga tu čisto blizu k drevesu.«

»Ko sem se prej ozrl, ga nisem videl.«

V zavesti krivde sem vstal in hitel k ti-

stemu mestu. O drevesu ni moglo biti nobene dvoma, zakaj trda trava je bila v širokem krogu popasena, konj sam pa je izginil. Dolga vrva, ki je ležala v smeri proti Gaibi na tleh, je naznanjala, kam je tekla žival.

V bridki zavesti, kakšno napako sem zagrešil, sem se vrnil k ognju, kjer sta me Danton in Harris veselo pogledala.

»Kako pa ste zavezali volze?«

S pomočjo kosa niti in polena sem jima pokazal, kako sem konja privezal. Harris se je jasno zamejal.

»Vi ste pa pravi. Če bi se vam bilo to primerilo pozneje na ekspediciji, bi bila izguba končno veljavna, zdaj pa je tako, da vam jaz lahko posodim meza. Nikar ne delajte tako žalostnega obraza, marveč mi dajte nit, potem vam bom pokazal, kako se zaveže pravi volze.«

»To se ne bo več primerilo,« je menil Danton. »Moški se uče iz svojih grehov, samo ženske pridejo že izkušene na svet.«

Takole sta me ta dva bežna znanca skušala potolažiti zaradi moje neodpustljive neumnosti. Ljudje so šli pogosto po gobe iz neznanjšega razloga, toda kakor je Harris pripomnil, sem imel srečo. Vstali smo, ko se je dani, kakor je v tropskih krajih navada. Ta jutranja svežina, ki se dani hladno, kakor gorski potok, je nekaj krasnega, posebno spričo pripeke, ki vlada po dnevi. Zarana ob petih je svet še nedotaknjen in še nič ne ve o mukah, ki jih bo moral pretrpeti, preden bodo vetrovi sončnega zahoda muko spet spokorili.

Roji papig so prihajali vrešče od vzhoda, da bi se napili do sitega, preden bo opoldansko sonce prežarevalo gozdove. Kajti, če stoji sonce nad glavo, ne daje nič sence. Edino zavetje tvori tedaj gost baldahin iz listja. Sinjina in zlato, nežnost in svežost, motni emajl v ozračju močnih vonjav, to je večno čudo tropskega jutra.

Harris in njegovi ljudje so se kar takoj spravili na delo. Danton in jaz pa sva šla iskat zajtrka. Orjaški dvojici sinje in rdeče pobarvanih arasov nisva prizanesla iz lepotnih razlogov, temveč, ker so se nama smilili najini zobje.

Malo od poti sva zadela na moje tovariše. Poleg steze je plapolal drobčen ogenj, nad katerim je visel kotel. Veselo so vstajali iz njega mehurji in prijazno pozdravljali dvojico žejnih lovec. Toda to je bilo pa tudi edina razveseljiva stvar, ki sva jo dobila od tabornikov.

Urrio in Bee-Mason sta v škornjih in z ostrogami sedela černo ter hrbte naslanjala na drevo. Ko sva se približala, nista niti pogledala.

»Dobro jutro,« sva vljudno pozdravila z Dantom.

»Hm,« je brundal Urrio, Bee-Mason pa sploh ni dal nobenega odgovora. Začuden sem strmel v prijatelja. Tistih 30 km jeze vendar ni moglo tako docela pregnati njune dobre volje. Toda opazovala sta kar naprej docela nezanimiv nos gozda in s svojim vedenjem kazala, da se ne zanimata najmanj niti za Dantona niti zame.